

Сливка Я.*

РАТИФІКАЦІЯ ЛІСАБОНСЬКОЇ УГОДИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Питання подальшого розвитку ЄС становить актуальну проблему порядку денного цього політико-економічного утворення. Перспективи реформування ЄС, в розрізі, містять в собі два важливі аспекти:

- з точки зору внутрішнього устрою ЄС, подальший розвиток вносить свої корективи в інституційні основи організації з метою оптимізації процесу прийняття рішень в форматі ЄС-27; а також визначає формат існування ЄС як політико-економічного утворення.
- з іншого боку, реформування впливає на геополітичний характер сприйняття ЄС на міжнародній арені іншими акторами міжнародних відносин, та третіми країнами, і особливо тими, що мають намір приєднатися до ЄС в майбутньому.

Проблема подальшого розвитку ЄС, схоже, в черговий раз набуває своєї актуальності. Недавнє фіаско проекту так званого конституційного договору, відхиленого національними референдумами в Нідерландах та Франції, отримало своє продовження в запровадженні іншого проекту подальшого розвитку ЄС, так званої Лісабонської угоди.

Угода Лісабону була підписана 13 грудня 2007 року державами-членами ЄС на саміті в Португалії як країні, що головує в Раді ЄС. В основу тексту угоди покладено конституційний договір, розроблений римською «групою мудреців». Під час підписання лідери європейських держав домовились, що до 2009 року угода буде ратифікована всіма 27 членами ЄС та набере чинності 1 січня 2009 року. Таким чином, плани присутніх на церемонії підписання були більш ніж амбіційними, оскільки новий договір мав стати єдиним, після Римського, ратифікованим за менш ніж 13 місяців. Масштабності планам додає той факт, що тоді, в 1957 році, римську угоду ратифікувало 6 членів, а тепер – 27.

Відносно спокійний процес ратифікації угоди державами-членами ЄС у відповідності з запланованим графіком, був призупинений негативним голосуванням на національному референдумі в Ірландії 12 червня, де за зміни до національної конституції, які дозволяють ратифікувати Лісабонську угоду висловилося лише 46,6% голосуючих.

Такі критичні результати референдуму в Ірландії стали холодним душем для європейських лідерів, очікуючих на завершення процесу реформування ЄС в окреслені строки. Питання подальшої долі Лісабонської угоди стало основним на засіданні Ради Міністрів ЄС, що відбулося за тиждень після голосування в Ірландії. На ньому було прийнято рішення продовжувати процес ратифікації з такими намірами, щоб до середини жовтня мати 26 ратифікацій. Але згодом стало зрозуміло, що цей план потерпить фіаско через невірні рішення питання окрім в Ірландії, ще в Німеччині, Чехії та Польщі.

Вироблення адекватних заходів та створення відповідного базису для подальшого просування Лісабонської угоди стало ключовим пунктом порядку денного головної Франції. Окрім продовження ратифікаційного процесу, Франція пропонує Ірландії надати час для усвідомлення результатів референдуму та виробити конкретні рішення до на-

* студент 4 курсу відділення «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Копійка В.В..

ступного засідання Ради ЄС, яке відбудеться в жовтні. До того часу, 26 членів вже мали ратифікувати, таким чином зосередивши всі зусилля на Ірландії. Але цей план теж виявився мало реалістичним, оскільки тільки в самій Швеції питання про ратифікації виноситься на голосування 20 листопада. За даними соціологічних опитувань, підтримка населення складає необхідний мінімальний поріг, але сама дата вже виходить за рамки поставленої мети. Паралельно, викликають певні труднощі юридичного та правового характеру в інших країнах-членах ЄС.

Так, зокрема, в Німеччині ситуація навколо Лісабонської угоди нагадує дежавю 2004 року. Обидві палати, Бундесрат і Бундестаг переважною кількістю голосів висловились за ратифікацію Лісабону. Під час голосування утримались лише представники землі Берлін через спротив партії Die Linke. Представники цієї та іншої партії (Християнсько-соціального союзу Баварії) зробили конституційне подання до суду на предмет відповідності нормам конституції Федеративної республіки Німеччина в частині повноважень місцевих органів влади на соціальній сфері. Питання знаходиться на розгляді в суді і за законом, період винесення рішення конституційного суду займає 2 роки. Тобто, говорити про набуття чинності Лісабонської угоди 1 січня 2009 року, неможливо в першу чергу через бюрократичні процедури в конституційному суді Німеччини.

Конституційне подання в Німеччині має свою аналогію в Чехії, де процес ратифікації двома палатами парламенту також заблоковано. Суттєвою різницею є той факт, що термін на розгляд подання конституційним судом Чехії не обумовлений законом темпоральними рамками. Таким чином, при наявності відповідних груп тиску питання ратифікації в Чехії може затягнутися на декілька років. Але такий сценарій мало ймовірний через, щонайменше два фактори. По перше, конституційний розподіл балансу сил та відповідна розстановка політичних сил в сучасній чеській політичній системі знімає таку можливість. З іншого боку, міжнародний тиск з боку великих європейських держав може пришвидшити завершення ратифікації.